

Constantin RUSNAC,

doctor în drept, lector universitar al Catedrei „Științe penale”

a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Anatol ANDRONACHE,

lector superior al Catedrei „Științe penale”

a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, master în drept

SEPARATISMUL CA FORMULĂ A LIBERTĂȚII

Rezumat

Lucrarea conține o analiză a factorilor care contribuie la apariția separatismului și a formelor sale, indicându-se că necorespondența dintre frontierele naturale și cele economice, naționale determină neînțelegeri și conflicte.

În studiul dat ne-am propus să evidențiem faptul că cel mai des aspirațiile separatiste apar în urma problemelor financiar-economice și din cauza implicării unei alte țări care nu face altceva decât: DIVIDE ET IMPERA.

Actul de separatism se va afla permanent undeva între permisiune și sancțiune, iar ceea ce va fi aplicat față de o regiune, provincie sau stat depinde, în mare parte, de cel ce face aprecierea și de metodele folosite la separare.

Cuvinte-cheie: stat, separatism, frontiere strategice, frontiere naționale și economice, divergențe, interese politice, probleme financiare..

Summary

The paper contains an analysis of the factors contributing to the emergence of separatism and its forms, indicating that the mismatch between the natural borders and national economic causes misunderstandings and conflicts.

In the present study we aimed to highlight the fact that most often separatist aspirations arising from financial and economic issues and the involvement of another country that does something other than: DIVIDE ET IMPERA.

Act of separatism will be permanently where between permission and sanction, and which also will be applied to a region, province or state depends largely, that giveth appreciation and separation methods.

Keywords: State, separatism, strategic borders, national borders and economic political interests, financial problems.

Introducere. E foarte greu să ne închipuim un bloc locativ cu multe apartamente, unde locatarii ar fi în relații foarte bune cu fiecare. În permanență există pricini pentru învinuiri și divergențe, care nu permit locatorilor să aibă încredere unul în altul și care îi determină la certuri.

Câteodată și în interiorul unei familii pot să existe astfel de situații, și ea se înrăutățește dacă la resentimentele vechi se adaugă alte probleme, care într-un fel sau altul sunt legate de bani. Astfel de probleme există și pe arena internațională unde tendința de separare a unei regiuni, provincii, chiar stat de o țară este actuală.

Material și metodă. Pentru realizarea scopurilor și obiectivelor trasate, ținând cont de specificul și caracterul complex al temei investigate, în calitate de metode de cercetare au fost folosite metoda logică (analiză și sinteză), sistematică. Cercetările întreprinse se bazează pe studierea doctrinei, legislației autohtone.

Rezultatul discuției. Separatismul este o mișcare politică ce caută să despartă o regiune, o provincie sau un stat de țara sau de

ansamblul mai vast căruia aceasta îi aparține. Scopul este obținerea, pe o bază teritorială, a unei recunoașteri politice și crearea unui nou stat independent. Această mișcare se referă explicit și în mod sistematic la independența unui anume teritoriu care, în prezent, este componenta altui stat. În acest sens, separatismul se poate defini ca o mișcare în care se promovează o separare nu a unui stat, ca parte componentă a unei federații de state, ci a unei regiuni din componența unui stat [1, p. 65].

Prin separatism politic trebuie înțeles o activitate umană conștientă și voluntară, concepută, organizată și desfășurată de un grup social formal sau informal constituit în vederea satisfacerii unor interese și așteptări, ale unui segment de populație, legate de obținerea statutului de entitate independentă și autonomă față de statul căruia, acum, îi aparține [1, p. 65-66].

Ministrul Afacerilor Externe al Ucrainei Ana Gherman menționa: „Tragerea la răspundere penală pentru separatism înseamnă a lupta împotriva propriului popor”.

Separatismul politic poate fi perceput și

ca o cale folosită de către unele persoane influente, ce reprezintă anumite grupuri de interese, pentru a-și crea o entitate statală în care să devină conducătorii acesteia. Aici este posibil să fie vorba de acea dorință a unor indivizi umani de a accede la puterea politică și de a-și domina semenii [1, p. 67].

Grupele cele mai active care se pronunță pentru separatism:

1. Societatea civilă;
2. Serviciile speciale, care recrutează persoane din rândul cetățenilor.

În prezent, societatea civilă, ca realitate socială distinctă, există la toate nivelurile – local, național, regional și internațional. Formele prin care ea se manifestă sunt de o mare diversitate. Practic, societatea civilă este formată dintr-o pluralitate de organizații. Structura, obiectivele, metodele de activitate, calitatea și numărul membrilor lor sunt dependente de forma de organizare a societății umane, de nivelul de dezvoltare economică, și nu numai, de tradiții, cultură. Fiecare nivel de existență are forme de manifestare atât specifice, cât și comune [1, p. 102].

Separatismul, ca mișcare politică, este determinat de un ansamblu coerent de factori diferiți ca natură, dar interdependenți ca mod de manifestare.

1. globalizarea și integritatea regională
2. ingerința externă
3. rivalitatea marilor puteri
4. lupta interetnică a micilor state și a micilor etnii
5. separatismul etnic
6. factori sociali
7. factori economici
8. factori politici
9. factori lingvistici și religioși

Tendința de a-și păstra cultura și obiceiurile naționale determină o ostilitate ca regulă ascunsă, dar, nu de puține ori, și deschisă față de o altă cultură, de exemplu, separatismul provinciei Quebec. În opinia noastră, acest tip de separatism este promovat prin intermediul unei gândiri tribale, care se regăsește în orice cultură. Reprezentanții părții franceze încearcă să impună Quebecului cultura franceză pentru a nu se dizolva în cultura engleză a Americii de Nord. La rândul său, partea engleză nu poate

nici să presupună că există o cultură ce poate fi apreciată mai mult decât propria cultură. Ei sunt într-atât de convinși în supremația culturii anglo-americe că orice îndoială le provoacă ură. Această poziție este practică și în politica externă a țărilor mari, care încearcă să impună oricui, indiferent de naționalitate, cultură, propria cultură, viziune asupra democrației, pieței etc., încercând să modeleze întreaga lume.

Profesorul universitar din Sofia S. Bițilli menționa că, în cazul tendințelor separatiste, dificultățile sunt insurmontabile: ele constau în faptul că în Europa modernă frontierele sunt naturale (strategice) care nu coincid cu cele economice și naționale, iar populația în această zonă s-a amestecat într-atât încât orice ai face pentru a delimita vecinii toate dorințele naționale nu vor satisfăcute [3].

Desigur, cea mai mare problemă este ne-coincidența frontierelor naționale și economice.

Separarea unei regiuni, provincie sau a unui stat de țara sau ansamblul mai vast căruia aceasta îi aparține e posibil de efectuat pe cale pașnică precum și cu aplicarea armei.

Separatismul legal – la data de 15 octombrie 2012, cea mai importantă pentru istoria modernă a Regatului Marii Britanii, prim-ministrul Marii Britanii D. Cameron și al Scoției au ajuns la un comun acord de a desfășura un referendum privind independența Scoției. Interpretând acest fapt, am putea spune că naționaliștii Scoției au luat calea realizării „visului separatist”, care la data de 14 septembrie 2014 nu s-a împlinit. Politicienii europeni care au salutat rezultatul referendumului s-au temut că o eventuală despărțire a Scoției de Marea Britanie ar fi putut elibera „spiritul separatismului”. În acest context, comisarul european pentru comerț Karel de Gucht, care este flamand, a avertizat ca un eventual vot în favoarea separării Scoției ar fi avut un efect de cataclism asupra întregului continent european [4], făcând trimiteri la Spania cu Catalonia și Țara Bascilor, Italia cu Veneto, Belgia etc. unde o parte a populației nu este de acord să fie sponsor pentru întreaga țară, atunci când propria infrastructură lasă de dorit.

Situația financiară din lume, în special din Europa, face pe o perioadă lungă de timp separatismul economic una din trăsăturile ca-

racteristice ale lumii moderne, deoarece bunăstarea economică este temporară și o eventuală criză financiară de proporții, precum și trendurile demografice din țările europene vor putea provoca o explozie a spiritelor de identitate pe continent.

Separatismul în Europa este o marfă atractivă, iar naționaliștii ce propun această cale țin pasul cu timpul. Putem conchide că într-adevăr nu este surprinzător faptul că regiunile mai bogate vor să administreze singure propriile resurse. Totuși urmează să fim atenți la astfel de lozinci „E mai bine să fii mic dar aparte, decât mare și a nimănui” și să fim de acord că e bine de trăit într-o țară bună și e rău în una rea.

Separatismul armat – crearea unui nou stat – este un lucru sângeros. Această autodețernare a poporului este o trăsătură specifică timpului nostru, din cauza faptului că politica naționaliștilor în secolul XX-lea a ajuns la punctul culminat. Numărul statelor naționaliste – cel puțin care își doresc și se consideră naționaliste – s-au înmulțit extrem de mult [3].

Astfel de acte, conform opiniei expuse de G. Bardo [5] în revista „The National Interest”, au loc o dată la două sau trei generații, de exemplu 1878, după căderea Imperiului Otoman au apărut Bulgaria, Serbia, Muntenegru ce au fost recunoscute prin Tratatul de la Berlin [6]. În anul 1918, după Primului Război Mondial, s-au prăbușit imperiile (Habsburgic, Otoman, dinastia Romanov), fapt ce a condus la apariția de noi membri cu drepturi depline ai comunității internaționale (Albania, Țările Baltice, Cehoslovacia, Polonia). După 1945, odată cu terminarea războiului mondial și a procesului de decolonizare, a trecut un alt val de construire a statelor – coloniile europene din Africa și din Asia au obținut independența. Un ultim val de acest tip a avut loc în anii 1989-1992, generat de căderea comunismului și de prăbușirea Uniunii Sovietice.

Consecințele acestor perturbări sunt fixate foarte bine în istorie: 1914 – 59 de state independente; 1945 – 73 de state independente; 1950 – 89 de state independente; 1995 – 192 de state independente; în prezent sunt independente 194 de state plus alte state care nu sunt recunoscute pe arena internațională, de exemplu, Kosovo, Taiwan, Sahara de Vest,

Statul Palestinei etc. [7].

Concluzii. În ipoteza studiului științific realizat, generalizând cele consemnate în conținutul propriu-zis al lucrării, s-au trasat următoarele concluzii:

– dacă pentru separatismul pașnic motivul separării sunt finanțele, atunci pentru cel armat există cu totul alte motive, cu mențiunea că democrația și proprietatea economică nu scade din tensiune;

– separatismul este determinat și de statele-mamă ce reprezintă entități private supra-naționale, cu puteri financiar-bancare și economice mari, pentru care celelalte state sunt niște structuri care le încurcă. Cu cât celelalte state, altele decât cele mamă, vor fi mai mici și mai slabe din punct de vedere financiar, statului mamă îi va fi mai ușor să-și impună voința.

Nu există prieteni permanenți sau dușmani permanenți, există interese permanente. Doar despre asta este vorba și nu cum își mai imaginează unii despre principii, drepturi și libertăți ale omului, națiunilor, etniilor etc.

Pentru a înlătura de pe traseul în „noua lume” obstacolele naționaliste, „elita” împinge țările către soluția „corectă” prin intermediul crizelor politice și economice create artificial, inclusiv prin lozinci separatiste. Acest scenariu convine „elitei” și unor cetățeni care le apără interesele. Dar câți dintre acești cetățeni vor fi beneficiari reali?

Referințe bibliografice

1. Duțu P., Globalizarea versus separatism politic, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I” București, 2010, 65 p.
2. Călin Il., Otrava separatismului, Ziar independent de Cluj Făclia, <https://ziarulfacia.ro/otrava-separatismului/> (vizitat 1.10.2014)
3. Европа и Сепаратизм <http://www.srpska.ru/article.php?nid=8675> (vizitat 13.09.2014)
4. <http://www.europalibera.org/content/article/26595687.html> (vizitat 30.09.2014)
5. <http://nationalinterest.org/commentary/spectre-separatism-haunts-europe-7979> (vizitat la 1.10.2014)
6. http://ro.wikipedia.org/wiki/Tratatul_de_la_Berlin_%281878%29 (vizitat 1.10.2014)
7. http://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_statelor_lumii (vizitat 1.10.2014)